

skih računov. Da ga poda na koncu srenji, na to veže župana postava in tak račun si ogleda lahko vsak, kdor živi v srenji in plačuje davke.

Ljudje so v tem natenčni in vestni župan želi gotovo, da se vsak srenjčan prepriča, kako da je s srenjskim premoženjem gospodaril. Toda o tem se trdim Slovincem ni moč prepričati, ako je račun nemšk in ker človek v taci rečeh kaj rad sumi, češ da more biti pri računu ni vse v redu, zato se izgodi tudi rado, da obvisi najvestnišemu županu tak sum pri ljudeh.

Njegov izgovor, da ga je višja gosposka potrdila, pómaga mu malo, kajti ljudje ne verujejo tudi gosposki v taci rečeh veliko in to bi vse odpadlo, ko bi se račun napravil slovenski in bi se tedaj vsak na svoje oči lahko prepričal, kako da stoji z njim.

Ako torej sedaj, ko so si skorej že vse občine svoje župane odbrale, mi resno poudarjamo slov. uradovanje, imamo le blagor občin pred očmi in seveda bi celo prav ne bilo od nas, ko bi to opustili. Imamo pa že tudi zadoštenje v tem, da je več občin samo od sebe sklenilo slov. uradovanje, to pa najbolj take, ki imajo vrle, izobražene župane na čelu. Ni naš namen in menimo, da nam tudi ni treba jih naštevati, saj smo že o nekaterih, ki so v novejšem času tako sklenile, na drugem mestu poročali, upamo pa zato tem ležje, da jih bo letos še prav veliko tako storilo. To jim bo vse, kako v čast, nikakor pa ne na škodo.

Govor g. Bož. Raiča v državnem zboru

dne 19. marea t. l.

Slavni zbor! Zadnji dan meseca februarja t. l. sem rekel v tem slavnem zboru, da želimo miru med narodi, a ta mir se mora, ako bode donesel srečo, blagoslov in zadovoljnost, naslanjati na pravico in jednakopravnost vseh narodov v Avstriji. Vse drugo, kar se poskuša, je prazno, samo ako se ta načela v dejanje izpeljejo, bodeta prirastla blagor in krepost za avstrijsko cesarstvo.

Naš vzvišen vladar je rekel ob sklepu IX. sesije državnega zbora dne 22. aprila 1885 v prestolnem govoru, da skrbi z enako ljubeznijo, kakor dober deželni oče za vsa ljudstva — toraj menda tudi za Slovence. (Smeh na levici.) Iz najvišjega prestola oglasila se je dobrohotna beséda: „Naredite mir med mojimi narodi!“ To opominjevanje je veljalo v prvi vrsti slavnemu ministerstvu in morebiti v marsikaterem oziru tudi ljudskim zastopnikom raznih narodov v tej zbornici. Ona ima vestno dolžnost, da ugame in zaključi dobre postave, take, ki pospešujejo prospeh in blagor Avstrije in ljudstev nji pedložnih. Vlada pa ima nalogo, katere se nikdar ne more ogniti, da zaključene postave izvršuje z ukazi in odloki, ki se natančno ujemajo s postavami.

Delovanje naše in slavnega ministerstva se naslanja na državne osnovne postave, vsi državni uradniki morajo pritrditi s prisego, da hočejo, da se bodo po vsem ravnali po teh postavah. Med te državne uradnike se brez dvombe prištevajo tudi ministri, saj dobivajo svojo plačo tudi iz državnih dohodkov. (Živahen smeh na levi.) Ekscelenca g. ministerski predsednik se je o tem 30. okt. 1879 izrazil takole (bere):

Prestolni govor, za katerega ima odgovarjati ministerstvo, poudarja posebno troje: držati se ustave, katero je potrdil cesar, na podlagi ustave imajo se ljudstva spoprijazniti in porazumeti s sredstvi, katera ona ponuja, in uravnati se ima ravnotežje v gospodarstvu.

Ko bi se bilo ministerstvo, ktero samo pravi, da ni strankarsko, trdno držalo ustave, potrjene na najvišjem mestu, in jo po vsem izpeljalo, bilo bi mir — vsaj v največjem delu — srečno doseglo. A to se ni nikakor zgodilo, posebno kar se tiče slovenskega ljudstva; marveč je slavno ministerstvo notranjih poslov, poglavitno pa ono poduka, naravnost nasproti ravnalu členu XIX. osnovnih postav in še dosihmal tako ravná, to se pravi, nedostatki, napačnosti in krivice pri učilništvu, na učnih zavodih, kakor daleč sega slovenski jezik, še dosihmal niso odpravljeni ter se niso prav nič spremenili — izvzemši nekatere slovenske paralelke.

Nasih opravičenih pritožeb in zatožeb niso sprejemali ali pa so jih odbacnili, tu in tam so o njih celo norce brili. Kot poslanec, ki zastopam Slovence, spoznati moram, upiraje se nekaj na lastne skušnje, nekaj na stenografične zapisnike, kateri izražajo poprejšnjo delavnost slovenskih poslancev, da se mora položaj slovenskih poslancev v tem zboru proti vladi smatrati neprijaznim in skoraj da brezupnim, ako se namreč pomisli, da nas je slovensko ljudstvo volilo in semkaj poslalo, da mu priborujemo tiste pravice in privolitve, katere uživajo drugi narodi v Avstriji že delj časa tako radodarno in v obilni meri.

Naše ljudstvo ima prav, ako to zahteva od mož, katere je poslalo, ker prinaša v isti ali še v večji meri državi blago in kri, kakor drugi narodi. (Živahno ugovarjanje na levi.) Pri tem pa zahteva slovensko ljudstvo pomoč (levica zopet ugovarja, na desnici se pritruje) od tistih postav, katere za slovensko ljudstvo, kakor je mmogokrat videti, še sedaj morda nimajo veljave, ker nam sedanja vlada, katero dosihmal slovenski poslanci stanovitno in krepko podpirajo, ne privoši postavnih in ustavnih dobrot, marveč kar tako na naš pogin urno in z močjo deluje. (Dalje prih.)